

UMEMO LI DA PREPOZNA MO HUŠKAČKI GOVOR

Huškački govor "inflammatory speech" je vrsta govora mržnje, zapaljiv govor, odnosno govor koji sadrži podsticanje snažnih emocija, ljutnje, gneva, mržnje, osvetoljublja. Mnogostruko je opasniji i efikasniji u širenju mržnje i netrpeljivosti od običnog govora mržnje zbog sinergičnog prisustva više elemenata tog posebnog tipa govora mržnje.

Potrebno je da je: 1) govornik/govornica uticajna, u javnosti istaknuta ličnost, 2) da izgovoreno sadržinski izražava mržnju i netrpeljivost prema nekoj kategoriji ljudi, 3) da su te reči mržnje upućene u vreme društvenih tenzija, kao i 4) da su izazvale ili mogle da izazovu prihvatanje, odnosno pozitivno reagovanje i/ili čak nasilno ponašanje sledbenika. Pored sadržine mržnje, najvažniji element huškačkog govora su njegovi akteri (autori, govornici), influenseri, ličnosti koje faktički mogu da utiču na formiranje javnog mnjenja. Važan je i kontekst postojanja povišenih društvenih tenzija, što multiplikuje

proširuju, podstiču, unapređuju ili opravdavaju rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam ili druge oblike mržnje zasnovane na netoleranciji, uključujući: izraženu netoleranciju agresivnim nacionalizmom i etnocentrizmom, diskriminacijom i neprijateljstvom prema manjinama, migrantima i ljudima migrantskog porekla.

Javlja se i kao zagovaranje, promocija ili podsticanje, u bilo kom obliku, omalovažavanja, mržnje ili ponižavanja osobe ili grupe osoba, kao i svako uznemiravanje, uvrede, izražavanje negativnih stereotipa, stigmatizacija ili pretnja u odnosu na zakonski zaštićenu osobu ili grupu osoba. A može biti i u obliku javnog poricanja, trivijalizacije, opravdanja ili odobravanja zločina genocida, zločina protiv čovečnosti ili ratnih zločina za koje su sudovi utvrdili da su se desili, kao i glorifikacije lica osuđenih za počinjenje takvih zločina. Konačno, može da bude i opravdanje svih prethodnih vrsta izražavanja. Prva i neposredna posledica takvog govora je izazivanje osećaja uvređenosti, povređenog dostojanstva i straha kod lica ciljanih govorom mržnje. Posledice su i izazivanje straha mnogo šire, i kod onih koji nisu ciljani, a koji mogu da počnu da strepe od mogućnosti sopstvene viktimiziranosti u društvenom ambijentu tolerisanog javnog izražavanja mržnje. Širi se osećaj društvene nemoći u prisustvu jednog sistema vrednosti čiji su elementi javno iskazivanje nacionalizma, rasizma, homofobije, ksenofobije, mizoginije i dr., koji se međusobno hrane i jačaju. Govor mržnje, samim tim i huškački govor kao njegov opasniji vid, međusobno su povezani kao etape sa diskriminacijom i zločinima mržnje, predstavljajući moguće faze razvitka odnosno eskalacije društvenog konflikta. Moglo bi se reći da je govor mržnje, posebno huškački govor, teorija, a zločin mržnje praksa, tj. u praksi sprovedena teorija.

Mržnja na koju se ne reaguje opasan je obrazac normalizacije patološkog i kao takav lak i pouzdano brz način brutalizacije društva. Nereagovanje na huškači govor dovodi do onoga što Markuze naziva "normalizovanje zla" ili, kako upozorava Zagorka Golubović: "Zlo nije samo kada činiš zlo, zlo je i kad čutiš!"

Kada se govori o reagovanju, treba uzeti u obzir da i govor mržnje i huškački govor ne moraju uvek da budu krivično sankcionisani, moguće je i nekim drugim normama koje najčešće spadaju u samoregulaciju, kao što su etički kodeksi novinarskih udruženja, profesionalni standardi, uslovi korišćenja komunikacionih platformi na internetu i slično. Važna barijera su i pravila političke korektnosti koja političkim i drugim akterima javnog života nalažu uzdržanost od svakog oblika izražavanja mržnje i netolerancije, pa samim tim i huškačkog govora. 🚫

Govor mržnje, samim tim i huškački govor kao njegov opasniji vid, međusobno su povezani kao etape sa diskriminacijom i zločinima mržnje, predstavljajući moguće faze razvitka, odnosno eskalacije društvenog konflikta. Moglo bi se reći da je govor mržnje, posebno huškački govor teorija, a zločin mržnje praksa, tj. u praksi sprovedena teorija. Mržnja na koju se ne reaguje opasan je obrazac normalizacije patološkog i kao takav lak i pouzdano brz način brutalizacije društva

Zorica dr Mršević je autorka više od 20 knjiga i više od 400 naučnih radova iz oblasti teorije nasilja, rodne ravnopravnosti, kriminologije, inkluzivne bezbednosti, ljudskih prava žena i marginalizovanih grupa. Doktorirala je na Pravnom fakultetu UB 1986. sa tezom "Obavezna odbrana u krivičnom postupku". Radila je u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja i u Institutu društvenih nauka. Bila je gostujuća profesorka na više univerziteta (Ajova, Centralnoevropski univerzitet u Budimpešti, Rosa Majreder koledž u Beču).

njihovo dejstvo. Samim tim veća je i odgovornost svih uticajnih društvenih aktera, npr. političkih i verskih lidera, i obaveza uzdržavanja od takvog govora još naglašenija.

Sloboda govora je jedna od najvažnijih vrednosti društva, a granice te slobode u najvećoj meri zavise od specifičnih pravno-političkih okolnosti u pojedinom društvu. Istorija nas uči o opasnosti tolerisanja zloupotrebe slobode izražavanja jer je govor mržnje prekoračenje, odnosno zloupotreba te slobode. Govor mržnje ne može se opravdati slobodom govora, medijskim slobodama, slobodom naučnog polemisanja i sl. Huškački govor (*infammatory speech*) još manje.

Kada se zakonodavstvo bavi definisanjem govora mržnje, najčešće se posebno fokusira na identifikovanje osetljivih pojedinaca i grupa po nekom ličnom svojstvu, ali najčešće prema rasi, polu, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, seksualnoj orijentaciji, veri ili eventualno nekim drugim ličnim svojstvima. Termin "govor mržnje" podrazumeva sve oblike izražavanja koji